

интеллектуальных способностей: интеллектуально-логических, интеллектуально-эвристических и коммуникативно-творческих.

Доказано, что использование логико-структурного способа представления информации, реализованного в абстрактных средствах обучения, в частности в структурно-логических схемах, позволяет учащимся отойти от стандартов мышления, стереотипа действий, способствует выработке творческих черт характера, обуславливает развитие всех структурных компонентов творческого потенциала и их доминирующих признаков.

Ключевые слова: абстрактная наглядность, структурно-логические схемы, структурные компоненты творческого потенциала, доминирующие признаки, гуманитарные дисциплины.

Kokhan L.V.

INFLUENCE OF ABSTRACT CLARITY ON THE DEVELOPMENT OF STRUCTURAL COMPONENTS OF CREATIVE POTENTIAL OF HIGH SCHOOL STUDENTS AND THEIR DOMINANT FEATURES IN THE STUDY OF HUMANITIES

The article proves that for the development of creative potential it is necessary to include an individual in a creative activity; directs the stages of the educational process in the development of creative potential; singles out pedagogical conditions which enhance creative potential in the educational process; reveals the role of the abstract clarity in the study of humanities.

The article reveals that the work with structural and logical schemes has multi-motivated nature: the direct motivation and in their base - emotional manifestations of personality: novelty, brightness, curiosity, outwardly attractive attributes (when creating sketches of images and symbols, chains of historical events); intellectual incentive motives based on getting pleasure from the process of knowledge - the interest in knowledge, curiosity, attempts to raise their cultural level, broaden horizons (same enthusiasm and resolution of educational and cognitive problems by creating layouts of structural logic).

The article explores that the successful implementation of any activity in the process of work with the structural and logical schemes depends on a combination of different intellectual abilities: intellectual, logical, intellectual and heuristic communicative and creative.

Intellectual and logical abilities are the constructing foundation of creative work, providing the ability to analyze, synthesize, compare in the process of work with the structural and logic schemes. The criteria for assessment of these skills are accuracy, consistency, completeness and deepness of judgments and conclusions.

Intellectual and heuristic capabilities are aimed at creating a new system of actions, ideas, hypotheses, solutions and provide the ability to see problems and contradictions, to transfer knowledge and skills to new situations, generate ideas when creating structural and logic schemes. The criteria for evaluation of abilities are the ideas put forward by individual unit of time, their originality, innovation and efficiency to solve creative problems; number of found contradictions, formulated per a unit of time, their novelty, originality; flexibility of thinking.

Communicative creativity is a condition and manner of implementation and stimulating of students' creative potential and provides the ability to cooperate, to accumulate the creative experience of others, to organize a collective creative work in the creation and presentation of structural and logic schemes. Evaluation criteria of communicative and creative skills is the degree of sociability, goodwill, mutual assistance in the process of joint activities to solve creative problems, speed mastering, mastering and adapting the experience of other creative activities, frequency and effectiveness of display ability to distribute responsibilities, mobilize and efficiently use the skills of each member of the collective educational and creative activities.

The article proves that logical and structured way of presenting information provided by using abstract learning tools, including structural and logic schemes, allows students to move away from the standards of thinking, stereotype actions, promotes the development of creative traits, leads to the development of all structural components of creativity and their dominant features.

Keywords: abstract clarity, structural and logic schemes, components, dominant features, humanities.

Подано до редакції 12.10.2016.

УДК 37.016 : 78

© 2016

Московчук Л.М.

АРТИСТИЧНІ УМІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті висвітлено зміст артистичних умінь молодших школярів, які підсилюють передачу необхідної інформації завдяки сценічному перевтіленню в новостворений образ і застосуванню комунікативних та регулятивних сценічних рухів. Обґрунтовано потребу у їх формуванні на уроках музичного мистецтва. Доведено, що сценічне перевтілення молодших школярів має обумовлюватись як проникненням в психологізм авторського задуму музичного твору, так і оптимальною емпатією по відношенню до слухачів.

Ключові слова: артистичні уміння, молодші школярі, сценічне перевтілення, сценічні рухи, комунікативні рухи, регулятивні рухи.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Активізація європейської інтеграції України та зміни в національній освітній парадигмі висувають якісно нові вимоги до процесу навчання. Упродовж останніх десятиліть інноваційні технології здобуття знань, умінь і навичок набули особливої актуальності. Вони є важливими у становленні особистості в умовах сучасного інформаційного простору. Саме тому чільне місце в переліку актуальних питань сучасної педагогічної науки займає проблема формування у молодших школярів умінь підсилювати сприймання та передачу необхідної інформації засобами артистизму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Упродовж XX – початку XXI століть наука поповнилася великою кількістю праць з теорії та методики розвитку артистизму не лише митців театральної-сценічної діяльності, а й педагогічної сфери. Зокрема, на особливу увагу заслуговують праці Б. Захави, Л. Курбаса, В. Немировича-Данченко, М. Старицького, К. Станіславського та інших, де означений феномен розглядається у контексті загальнокультурних категорій особистості. У музичному мистецтві артистизм досліджували з позицій:

- особистісно-адаптаційного комплексу виконавських засобів впливу на слухачів (Д. Белухін, І. Єрґієв, В. Комаров, Я. Мільштейн, С. Савшинський, Д. Юник та ін.);
- одного з необхідних компонентів системи засобів спілкування виконавців зі слухачами (Л. Баренбойм, Й. Гофман, М. Давидов, Г. Коган, Л. Паньків, Ю. Цагареллі та ін.);
- показника професійної комунікативної компетентності митців сценічної діяльності (Н. Голубовська, С. Казачков, В. Муцмахер, А. Підгорна, І. Топчієва, Г. Ципін та ін.) тощо.

Натомість, аналіз літератури з досліджуваної проблеми, а також вивчення практичного досвіду роботи вчителів музичного мистецтва надають змогу зробити висновок, що реалії сьогодення потребують ґрунтовного розгляду артистичних умінь молодших школярів з урахуванням сучасних досягнень психолого-педагогічної науки в аспекті їх підготовки до діяльності в умовах цивілізаційного інформаційного простору. Цим і зумовлений вибір теми дослідження.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягає у висвітленні сутності поняття «артистичні уміння молодших школярів» та його властивостей.

Виклад основного матеріалу дослідження... Розгляд артистичних умінь молодших школярів як психолого-педагогічного феномену неможливий без уточнення змісту поняття “уміння”, якому було присвячено праці Ю. Бабанського, Г. Бурової, Г. Ільїної, М. Корця, В. Кулька, П. Підкасистого, Г. Щукіної та багатьох інших науковців. Разом з тим, дефініція поняття “уміння” все ще не є сталою, оскільки простежується дві основних позиції при визначенні його сутності.

Відповідно до першої позиції, «уміння» трактуються як набута здатність швидко і легко знаходити прийоми вирішення проблеми, що виникає під час засвоєння нових знань чи навичок. Означене поняття розглядається як категорія дії і за структурою є сукупністю різноманітних знань і навичок, а за механізмом реалізації – самостійним переносом відомих способів поведінки суб'єкта в нові умови діяльності (П. Гальперін, А. Ксенофонтова, Б. Ломов та ін.).

Згідно з другою позицією, “уміння” – це наслідок заснованої на знаннях та навичках здатності особистості успішно досягати свідомо поставленої мети. Їм властива складна психологічна структура, до якої входять інтелект, воля та емоції, котрі виявляються у свідомому, цілеспрямованому й успішному здійсненні системи перцептивних, мисленневих, мнемічних, вольових, сенсомоторних та інших дій, які забезпечують досягнення поставленої мети у змінних умовах (Є. Мілерян, К. Платонов, Д. Ельконін та ін.).

Незалежно від «приналежності» змісту до будь-якої позиції, ряд науковців наголошує на тому, що у процесі навчальної діяльності молодших школярів важливими є пізнавальні уміння. Разом з тим, у психології та педагогіці одночасно взаємодіють багато поглядів на природу означеного феномена. Зокрема, пізнавальні вміння називають розумовими діями та інтелектуальними вміннями, де уміння і навички у навчальному процесі розглядаються одночасно, оскільки автоматизовані елементи навичок можуть чергуватися і поєднуватися з вміннями. За їх переконаннями, пізнавальні уміння окреслюють більш конкретно об'єкт вивчення, тому вони трактуються як базовий компонент особистості, який виражає провідні характеристики процесу її становлення, відображає універсальність зв'язків зі світом, ініціює здатність до творчої самореалізації (О. Арделян, Н. Талізїна, Ю. Хамідуліна та ін.).

Слід наголосити на змістовій близькості пізнавальних умінь і когнітивних умінь. Хоча у психолого-педагогічній літературі досить рідко зустрічається термін “когнітивні уміння”, ряд науковців висловлює думку, що їх відсутність призводить до низьких результатів навчання або до досягнення успіху надзвичайно важкою працею. Досліджуючи фахові когнітивні уміння перекладачів, І. Юник розглядає означений феномен з позицій не вродженої, а набутої універсальної системи мисленневих дій, спрямованих на диференціацію узагальненого образу та його швидку і якісну конвертацію в інші конструкти нового узагальненого образу. За його дослідженнями, “когнітивні уміння” передбачають наявність у суб'єкта когнітивної комплексності, яка має два взаємопов'язаних аспекти: концептуальну комплексність та інтегративну комплексність. Якщо перша віддзеркалює ступінь диференціації конструктів, то друга – здатність їх співвідносити, синтезувати, інтегрувати, а також створювати комбінації. Саме цілеспрямований розвиток когнітивної комплексності суб'єктів, на його думку, надає можливість продукувати нові, незвичні ідеї за рахунок не лише узагальнення великої кількості конструктів, а і їх гнучкості, мобільності, рухливості та варіативності. За дослідженнями А. Боброва, О. Колпакової, Н. Шолохової, А. Усової та інших психологів, надзвичайно важливою властивістю когнітивних умінь є їх узагальненість, завдяки якій вони легко переносяться в нові подібні обставини і скеровуються на розвиток інтелектуальних здібностей

особистості.

На жаль, у педагогічній науці артистичні уміння молодших школярів спеціально ніким не досліджувались. Разом з тим, В. Абрамян зазначає, що артистичність актора поєднує декілька особливих здібностей, пов'язаних з його фізичною організацією, рисами емоційного апарату та творчого мислення. На думку О. Булатової, артистичність – це "...уміння скинути маску турбот, хвилювань та негараздів, здатність показувати обличчям і жестами лише те, що стосується справи, допомагає здійсненню навчально-виховних завдань" [3, с. 57]. Звичайно, цієї інформації недостатньо для уточнення змісту поняття «артистичні уміння молодших школярів». Саме тому вбачалось за доцільне розширити пошуки інформації завдяки аналізу такого спорідненого поняття, як «артистизм», котре досліджувалось вченими різних галузей науки (психології, мистецтвознавства, педагогіки).

У психологічній науці артистизм вивчався з позицій особистісно-діяльнісного підходу. Зокрема, на особливу увагу заслуговують праці Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Леонтєва, С. Рубінштейна, П. Якобсона та інших психологів, де означений феномен ("ars, artis", що в перекладі з латини означає "ремесло, мистецтво, наука, уміле володіння, майстерність") розглядається як творчий початок будь-якої сфери діяльності, оскільки це універсальна якість кожної особистості щодо перевтілення в інший образ зі збереженням відчуття "...правди і віри в реальність вимислу" [4, с. 86]. За їх переконаннями, важливу роль в артистизмі відіграють індивідуальні творчі здібності – не тільки вроджені, а й набуті, котрі виступають джерелом їх розвитку. К. Стейнер виділив два типи носіїв артистизму. До першого він відніс збудливих, енергійних та швидких індивідуумів, а до другого – спокійних, повільних та розмірених. Відповідно до цього, науковець розмежував прояв артистизму на три рівні (низький, середній і високий). За його переконаннями, чим вищий рівень артистизму особистості, тим більш переконливими стають її дії [10, с. 105].

На жаль, у вищеозначених працях відсутня інформація щодо визначення поняття не лише "артистичні уміння", а й "артистизм". Разом з тим, слід наголосити, що виконавцям важливо навчитись майстерно і коректно виявляти власні почуття, знаходити такі форми вербального та невербального впливу на слухачів, які б відповідали конкретній ситуації та були їм зрозумілими.

Оперуючи цією інформацією, можемо зазначити, що артистичним умінням молодших школярів повинні бути властиві:

- не тільки вроджені, а й набуті ознаки;
- переконливі вербальні та невербальні форми впливу на оточуючих, які забезпечать відчуття «правди і віри в реальність вимислу».

О. Романова, розглядаючи різноманітність естетичних проявів артистизму, дійшла висновку, що означений феномен як специфічна форма самовираження особистості в соціопросторі і галузі мистецтва набуває статусу культурної цінності завдяки взаємообумовленості пластичних, візуальних і мовних засобів виразності. Вона виділяє такі різновиди артистизму, як: творчий, безпринципний та вульгарний. На думку В. Немировича-Данченко, артистизм проявляється тільки в процесі індивідуальної рефлексії. К. Станіславський, розкриваючи глибинні механізми артистичної діяльності, особливої уваги надавав магічній силі впливу на аудиторію. Аналогічних поглядів дотримувався і В. Мейєрхольд, наголошуючи на необхідності митців комунікативними засобами підсилювати емоційність передачі мовного тексту глядачам. Б. Захава вважав, що артист на сцені повинен виглядати невимушено під час розкриття створеного ним цілісного образу.

Екстраполяція інформації визначних митців театральної діяльності щодо змісту артистизму надала змогу Ю. Цагареллі зробити узагальнене визначення цього поняття, яке, на його думку, правомірне не тільки для артистів театру, балету, цирку та філармонії, а й для викладачів, дипломатів, лекторів тощо. Він охарактеризував цей феномен так: "Артистизм – це здатність до комунікативного впливу на публіку шляхом зовнішнього відображення артистом внутрішнього змісту художнього образу на основі сценічного перевтілення" [12, с. 301].

Досліджуючи артистизм діячів музичного мистецтва як невід'ємну частину процесу передачі художньої інформації слухачам та важливий засіб взаємного комунікативного впливу виконавців на аудиторію і аудиторії на виконавців, В. Комаров визначив означений феномен як "... сукупність прояву сценічної поведінки, мета якої – передача допоміжної художньої інформації слухачеві, додаткове висвітлення музичного образу за рахунок як зовнішнього, так і внутрішнього прояву творчої активності" [7, с. 19].

Отже, у працях з мистецтвознавства простежується лише інформація щодо пошуків визначення поняття «артистизм». У свою чергу, артистичні уміння залишились поза увагою науковців. Разом з тим, варто підкреслити, що артистизм виконавців проявляється у:

- процесі індивідуальної рефлексії;
- магічній силі впливу на аудиторію;
- підсилюванні емоційної передачі інформації глядачам комунікативними засобами;
- переконливому зовнішньому відображенні внутрішнього змісту художнього образу на основі сценічного перевтілення;
- взаємному комунікативному впливі виконавців на аудиторію і аудиторії на виконавців;

- додатковому висвітленні музичного образу за рахунок як зовнішнього, так і внутрішнього прояву творчої активності виконавців.

Оперуючи інформацією науковців з мистецтвознавства щодо змісту артистизму, можемо зазначити, що артистичним умінням молодших школярів мають бути властиві:

- рефлексія;
- магічність впливу на оточуючих;
- емоційність та переконливість передачі інформації;
- міжособистісний взаємовплив;
- додаткове підсилення передачі інформації завдяки перевтіленню, міміці та комунікативним рухам.

У педагогічній науці вивченню артистизму присвячено праці Ш. Амонашвілі, Д. Будянського, О. Булатової, В. Загвязинського, І. Зязюна, В. Перепелиці та інших дослідників. Зокрема, Ш. Амонашвілі стверджував, що у педагогічній діяльності необхідний прояв артистизму. На його думку, педагог повинен володіти здатністю до перевтілення, умінням входити у роль, оскільки він як артист має забувати про все, окрім життя свого героя, у якого він перевтілюється, і робити це так майстерно, щоб означена інформація сприймалася як дійсне. "Даруй себе дітям! – ось до чого привело мене порівняння професії педагога з професією артиста" [1, с. 311]. Аналогічних поглядів дотримувався також І. Зязюн, адже до складників педагогічної майстерності ним віднесено комунікативність вчителя. Вона трактується науковцем як уміння спілкуватися, легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у кожній конкретній ситуації навчання і виховання [9, с. 29].

В. Загвязинський розглядав артистизм як:

- особливу, образно-емоційну мову творення нового;
- проникливий стиль співтворчості педагога й учня, орієнтований на розуміння та діалог з іншим;
- витончене й тонке мереживо створення знання та почуття, що народжуються "тут і зараз" [5, с. 31].

За переконаннями О. Булатової, артистизм – це не тільки здатність красиво, вражаючи та переконливо щось передавати вихованцям, емоційно впливаючи на них, а й багатство і краса внутрішнього світу педагога, що надає змогу вміло вирішувати задачі, проектувати майбутнє завдяки уявленню його в образах і гармонійному поєднанню логічного з естетичним. Надаючи особливу увагу фантазії та інтуїції, О. Булатова також характеризує означений феномен як здатність миттєво входити в новий образ, використовуючи уяву та відчуття внутрішньої свободи. На її думку, артистизм надає всім манерам педагога такі риси, як спрямованість руху до людей, підвищену чутливість до них і вміння відшукувати оптимальну форму спілкування, яка дозволяє зберегти його власну гідність [3, с. 14, 52].

Взявши за аксіому вихідні положення досліджень, проведених Ш. Амонашвілі, О. Булатової, В. Загвязинського та І. Зязюна, ряд науковців (Д. Будянський, І. Сергєєва, В. Перепелиця та інші) визначали артистизм не тільки як здатність до перевтілення, а й як цілісну систему власних професійно-значущих, взаємопов'язаних та взаємообумовлених якостей особистості, котра сприяє її вільному самовираженню. Вони підкреслювали, що саме таким чином особистість неначе створює себе заново.

У наукових працях з теорії та методики навчання музики на потребу використання засобів мистецтва у системі освіти вказували Г. Гаріпова, Л. Зязюн, Т. Майковська, М. Харлашко та інші дослідники. Зокрема, Л. Зязюн дійшла висновку, що викладання музики є одночасно естетичним вихованням «душі і тіла», оскільки розвиває і задовольняє особистісні потреби учнів у творчості і комунікативних зв'язках з оточуючим світом, стимулює учнівську уяву та творчі спроможності. За її переконаннями, всі дисципліни, які спрямовані на формування артистизму, відіграють важливу роль у процесі розвитку інтелекту [6, с. 15]. Л. Майковська вважає артистизм складовою художньо-комунікативних умінь педагога-музиканта, спрямованих на виконання емоційно-експресивних, художньо-інтелектуальних і художньо-операційних дій [8, с. 14]. Розглядаючи проблеми артистизму дітей молодшого шкільного віку в системі закладів додаткової освіти, М. Харлашко трактує означений феномен як сукупність здібностей особистості в процесі створення художнього образу музичних творів завдяки інтелектуальним «процедурам», до яких відносяться психотехнічні, емоційно-сміслові і художньо-виконавські компоненти. Автор зазначає, що ці компоненти проявляються в емоційній заразливості слухачів і у специфіці спілкування з ними [11, с. 8-9]. В. Арюткін, Г. Гаріпова, Т. Тюменєва та інші дослідники артистизму майбутніх учителів музики характеризують його як найбільш досконалий прояв усього комплексу професійних компетенцій, спрямованих на підсилення впливу особистості на учнів і залучення їх до виконавського процесу [2, с. 68-70].

Висновки... Таким чином, на основі аналізу літературних джерел і вивчення досвіду роботи вчителів музичного мистецтва можна зазначити:

1) артистичні уміння молодших школярів є феноменом психолого-педагогічної науки, який слід розглядати як не вроджену, а набуту універсальну систему дій, спрямованих на переконливе підсилення передачі інформації оточуючим сценічним перевтіленням й природно-пластичними і граційно-вишуканими комунікативними та регулятивними сценічними рухами під час реалізації створеного в уяві емоційно-змістового образу музичного твору в інформаційному потоці виконавської діяльності;

2) незалежно від наявності різних трактовок змісту поняття “артистичні уміння”, у психолого-педагогічній науці простежується думка, що саме вони є провідними у спілкуванні з іншими, а їх відсутність не тільки послаблює передачу необхідної інформації, але й призводить до низької успішності навчальної діяльності;

3) однією з провідних властивостей артистичних умінь молодших школярів є здатність до перевтілення в уявний емоційно-змістовий образ музичного твору;

4) сценічне перевтілення молодших школярів має обумовлюватися не лише проникненням у психологізм авторського задуму, а й оптимальною емпатією по відношенню до слухачів.

Завдання дослідження виконано, мети досягнуто. Натомість, доцільно зауважити, що результати, отримані під час аналізу наукової літератури, не в повному обсязі розкривають усі аспекти поставленої проблеми. Вони складають основу для подальших пошуків ефективних методів і прийомів удосконалення артистичних умінь молодших школярів на уроках музичного мистецтва, оскільки маловивченими залишилися питання активізації уваги та інших психологічних механізмів розумової діяльності під час формування й застосування когнітивних умінь перевтілення, досягнення надійності їх реалізації в умовах часового дефіциту тощо.

Використана література:

1. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш.А. Амонашвили. – Минск : Университетское, 1990. – 560 с.
2. Арюткин В.Б. Определение уровней развития профессионально важных качеств музыкантов / В.Б. Арюткин // Основы профессиональной подготовки учителя музыки: Межвуз. сб. науч. тр. Вып. 3. – Саратов : Изд. Саратовского пед. ин-та, 1997. – С. 66-71.
3. Булатов О.С. Педагогический артистизм: учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. Заведений / О.С. Булатова. – М. : Издательский центр "Академия", 2001. – 240 с.
4. Гиппиус С.В. Тренинг развития креативности. Гимнастика чувств / Гиппиус С. В. – М. : Речь, 2001. – 346 с.
5. Загвязинский В.А. Педагогическое творчество учителя / В.А. Загвязинский. – М. : Просвещение, 1987. – 37 с.
6. Зязюн Л.І. Артистичне виховання особистості в системі освіти Франції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти», Л. І. Зязюн. – К., 2003. – 20 с.
7. Комаров В.А. Артистизм как феномен музыкального искусства (На материале музыки для баяна и аккордеона) : автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 «Музыкальное искусство» / В.А. Комаров. – Саратов, 2010. – 22 с.
8. Майковская Л. С. Подготовка будущих учителей музыки к художественно-коммуникативной деятельности (артистизм действий) : автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (музыка)» / Л.С. Майковская. – М., – 1992. – 16 с.
9. Педагогічна майстерність: підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред. І.А. Зязюна. – [2-ге вид., допов. і переробл.]. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.
10. Сейнер К. Психология игры / К. Стейнер. – [2-е изд.]. – М.: б.и., 1970. – 105 с.
11. Харлашко М. А. Формирование артистизма у детей младшего школьного возраста в системе учреждений дополнительного образования : автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (музыка)» / М.А. Харлашко. – М, 2011. – 24 с.
12. Цагарелли Ю. А. Психология музыкально-исполнительской деятельности: дисс. ... доктора психол. наук : 19.00.03 / Цагарелли Юрий Алексеевич. – Казань, 1989. – 425 с.

Московчук Л.

АРТИСТИЧЕСКИЕ УМЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ КАК ПРЕДМЕТ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

В статье освещено содержание артистических умений младших школьников, которые усиливают передачу необходимой информации благодаря сценическому перевоплощению в новосозданный образ и применению коммуникативных и регулятивных движений. Обоснована необходимость в их формировании на уроках музыкального искусства. Доказано, что сценическое перевоплощение младших школьников должно обуславливаться как приножновением в психологизм авторского замысла музыкального произведения, так и оптимальной эмпатией по отношению к слушателям.

Ключевые слова: артистические умения, Младшие школьники, сценическое перевоплощение, сценические движения, коммуникативные движения, регулятивные движения.

Moskovchuk L.

THE ARTISTIC ABILITIES OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN AS A SUBJECT OF PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL RESEARCHES

The content of artistic abilities that enhance the transfer of necessary information owing the scenic transformation to the newly created image and using the communicative and regulative scenic movements, is covered in the article. The indicated phenomenon is treated as not congenital, but acquired universal system of actions aimed at conclusive amplification the transfer of necessary information to surrounding owing the stage transformation and naturally plastic and elegantly refined communicative and regulative scenic movements during the implementation created in the imagination of the emotional-semantic image of a musical work in the information stream of performing activity. The need for their formation at the lessons of musical art justified. It is proved that the scenic transformation of junior schoolchildren should be done with the help of penetration into the psychology of the author's vision of music, and the optimal empathy towards the audience. The specific features of artistic abilities are specified. These include:

the informational nature of scenic transformation; the instantaneous switching to the new situation; the sense of freedom during the transformation into a new image; emotional sensitivity towards surrounding; the freedom of self-expression; the stage confidence; the truthfulness and frankness of feelings; the openness of one's own emotional state; the sincerity of information transmission; naturally plastic and elegantly refined communicative and regulative scenic movements; self-control in terms of publicity; emotionality and the credibility of the information transmission; the insightful style of dialogue with others with the keeping of own dignity; the culture of information transfer owing the emotionally intense and expressive stage movements (communicative and regulative). It is noted that the manifestation of artistic abilities of junior schoolchildren is possible only under condition of their ability to create in the imagination of emotionally-meaningful image of the piece of music.

Keywords: *artistic abilities, junior schoolchildren, stage transformation, stage movements, communicative movements, regulative movements.*

Подано до редакції 10.10.2016.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц. І.Д.Юником